

- Хомутова 2002: Хомутова, Т. Н. Жанр как объект лингвистического исследования [Текст] / Т.Н.Хомутова // Вопросы лингвистики и методики преподавания языков в вузе: Сб. науч. тр. [Под ред. Е.Н.Ярославовой]. – Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2002. – С. 65-76.
- Хьюз 2003: Хьюз, Э. Ч. Изучение институтов [Текст] / Э. Ч. Хьюз // Социальные и гуманитарные науки за рубежом. – Сер.11. Социология, 2003. – №4. – С.118-126.
- Хьюз 2003а: Хьюз, Э. Ч. Институциональная должность и персона [Текст] / Э. Ч. Хьюз // Социальные и гуманитарные науки за рубежом. – Сер.11. Социология, 2003. – №4. – С. 127-138.
- Хьюз 2009: Хьюз, Э. Ч. Действующие предприятия: изучение американских институтов [Текст] / Э. Ч. Хьюз // Личность, культура, общество. – 2009. – Том XI. – Вып.2. – №№48-49. – с.46-56.
- Хьюз 2009а: Хьюз, Э. Ч. Действующие предприятия: изучение американских институтов [Текст] // Э. Ч. Хьюз – Личность, культура, общество. – 2009. – Том XI. – Вып.4. – №№51-52. – С. 45-56.
- Шейгал 2000: Шейгал, Е. И. Семиотика политического дискурса [Текст] / Е. И. Шейгал. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2004. – 326 с.
- Яхонтова 2009: Яхонтова, Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія [Текст] / Т. В. Яхонтова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 420 с.
- Briggs 1983: Briggs A. A social History of England [Text] / Asa Briggs. – London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. – 320 p.
- Feibleman 1985: Feibleman, J. K. Justice, Law and Culture [Text] / J. K. Feibleman – Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1985. – 208 p.
- Fraser 2004: Fraser, R. A People's History of Britain [Text] / R. Fraser – London: Pimlico Random House, 2004. – 829 p.
- Freedman, Medway 1994: Freedman, A., Medway, P. Locating genre studies: Antecedents and prospects // Genre and the New Rhetoric [Text] / Ed. by A. Freedman, P. Medway. – London: Taylor and Francis, 1994. – p. 1-20.
- Miller 1984: Miller, C. R. Genre as social action [Text] / C. R. Miller // Quaterly Journal of Speech, Vol. 70, 1984. – p. 151-167.
- Weise, Brandes 1990: Weise, P., Brandes, W. A Synergetic View of Institutions //Theory and Decision. An International Journal for Methods and Models in the Social and Decision Sciences [Text] / Editor-in-chief B. Munier. – Vol.29, No.2, March 1990. – Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers. – p. 173-187.
- Stolz 2009: Stolz, J. Explaining religiosity: towards a unified theoretical model [Text] / Jörg Stolz. – The British Journal of Sociology, 2009. – Volume 60, Issue 2. – p. 345-367.

Статья является попыткой очертить потенциал анализа социальных институтов как макроатрибутов общества для выделения жанров институционального дискурса, которые толкуются как повторяющиеся функциональные единства знаков в повторяющейся коммуникативной ситуации порожденной социальным институтом. Вводится понятие лингвокультурного пространства как интерпретационной модели, которая позволяет выявить структуры смысла через динамику языковых знаков и фигур означивания. Исследование выполняется на материале английского институционального дискурса конца XV – начала XVII века.

Ключевые слова: социальный институт, лингвокультурное пространство, институциональный дискурс, речевой жанр.

The article presents an attempt to show the potential of studying social institutions for the identification of institutional discourse genres. The latter are treated as the repeated functional unities of signs in repeated communicative situation generated by a social institution. The notion of lingual cultural space is introduced to denote the interpretation model, which allows to reveal sense structures through the dynamics of linguistic signs. The research is conducted on the material of the English institutional discourse of the end of XV – the beginning of XVII century.

Keywords: social institute, lingual cultural space, institutional discourse, speech genre.

Надійшла до редакції 14 вересня 2010 року.

Вікторія Андрущенко

ББК Ш81.432. 4-22

УДК 81'42

ІНФОРМАТИВНО-КОМУНІКАТИВНА ПЛОЩИНА ВИЯВУ КАТЕГОРІЙНОЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ У ВНУТРІШНІЙ ХУДОЖНЬОТЕКСТОВІЙ СТРУКТУРІ

Визначено та окреслено особливості вияву засобів реалізації формально-семантичної категорійної зв'язності у внутрішній художньотекстовій структурі як комунікативно-інформативних орієнтирів глибинно-сислового укладання художньотекстової єдності.

Ключові слова: категорія зв'язності, внутрішньотекстові міжреченнєві синтаксичні зв'язки, смислові відношення, комунікативна спрямованість, художньотекстова структура.

Специфіка дослідження й аналізу формально-структурних та змістово-семантичних відношень у внутрішніх художньотекстових єдностях з поглядом на текст як на певну категорійну рівнево-структуровану, смислово-тематичну та комунікативно спрямовану систему, сформовану засобами вияву корелятивного співвідношення внутрішньотекстових міжреченневих синтаксичних зв'язків та смислових відношень, забезпечених реалізацією категорії зв'язності, дає змогу дослідити закономірності когезійного компонування одиниць художньотекстового цілого в рамках надфразної єдності. Дослідження проблеми текстових відношень у формально-семантичному аспекті неодноразово знаходило висвітлення в наукових працях таких мовознавців як І. Р. Гальперін, В. Дреслер, А. П. Загнітко, Т. В. Матвєєва, О. І. Москальська, Т. В. Радзівська, О. А. Реферовська, О. О. Селіванова, Г. Я. Солганик, З. Я. Тураєва та інші. Водночас реалізовані спроби нарядування граматико-змістових маркованих орієнтирів реалізації когезійної зв'язності в межах художньотекстової структури таки не формують чіткого й однозначного уявлення про комунікативно-цілісну та тематико-парадигматичну сутнісну природу художньотекстової системи. Отже, **метою** дослідження постає необхідність вияву засобів структурно-семантичного укладання зв'язаного художньотекстового цілого як певних ідейно-смислових та комунікативно-інформативних сигналізаторів активації авторського задуму-інтенції. Аналіз проблеми показав, що для досягнення сформульованої мети необхідно вирішити такі **завдання**: 1) простежити загал засобів реалізації категорійної зв'язності виявом корелятивно-інтегрованого співвідношення внутрішньотекстових міжреченневих синтаксичних зв'язків і смислових відношень як ініційованих чинників формально-парадигматичного компонування художньотекстової єдності; 2) дослідити комунікативно-прагматичну властивість та ідейно-діалогійне спрямування засобів вияву категорійної зв'язності у внутрішньому семантико-змістовому цілісному художньотекстовому утворенні. **Новизна** аналізу полягає в тому, що вперше кваліфіковано комунікативно-інформативне навантаження засобів реалізації категорійної зв'язності виявом корелятивного співвідношення внутрішньотекстових міжреченневих синтаксичних зв'язків і смислових відношень як глибинних інтерпретаторів прагматичної установи адресанта у внутрішній німецькомовній художньотекстовій структурі – романі Г. Манна „У маленькому місті”.

Задля встановлення комунікативної специфіки художньотекстового цілого вважаємо за необхідне звернутися до слушних думок дослідників. Так, І. Р. Гальперін трактує текст як „витвір мовленнєвотворчого процесу, завершений, об'єктивований у вигляді писемного документа, літературно оброблений згідно з типом цього документа, твір, що охоплює назву (заголовок) і ряд особливих одиниць (надфразних єдностей), об'єднаних різними типами лексичного, граматичного, логічного, стилістичного зв'язку, та має певну цілеспрямованість і прагматичну установку” [Гальперин 2004: 18].

І. П. Сусов пропонує правомірне визначення тексту як засобу динамічної взаємодії комунікантів (цит. за: [Залевская 2001: 13]). А. В. Кінцель, аналізуючи сутнісні характеристики та ознаки тексту окрім формальних, розглядає текст як комунікативно спрямований вербальний витвір, що характеризується структурно-смисловою єдністю, обумовленою його емоційною домінантою (цит. за: [Залевская 2001: 13]), у той час як В. В. Красних пояснює своє розуміння феномену „текст”, наголошуючи на екстралінгвістичному, когнітивному, семантичному і (власне) лінгвістичному аспектах тексту як складової дискурсу, що має ті ж самі визначні, характерні для комунікативного акту, властивості (цит. за: [Залевская 2001: 13]).

На думку А. О. Стриженко, текст являє собою знятий момент процесу комунікації, що і забезпечує його специфіку як особливої форми комунікації [Стриженко 1974: 83].

У свою чергу В. П. Руднев сутність філософії тексту вбачає в системі принципів, основними з яких постають такі: 1) всі елементи тексту взаємопов'язані; 2) текст не є застигла сутність, а діалог між автором, читачем та культурним контекстом (цит. за: [Залевская 2001: 14]). За таких умов, текст існує лише в діалоговому режимі з читачем та інтерпретатором, а це засвідчує наявність того факту, що не існує „єдиного вірного” розуміння того, що читається: кожен вичитує з тексту те, що відповідає його цілям, очікуванням, рівню компетенції і под. [Залевская 2001: 16].

М. М. Правдін вважає, що смисл тексту актуалізується лише в процесі сприйняття формально-матеріальної сторони тексту: смисл тексту виникає при його створенні, інакше він не міг би проявлятися при сприйнятті тексту. Ця концепція (план мовленнєвої поведінки) автора, у свідомості якого знаходять відображення різноманітні ознаки реальної дійсності, їх відбір і порядок викладу в комунікативному процесі визначається В. Шмідтом як „комунікативна стратегія” – „план оптимальної реалізації наміру автора в комунікативному процесі з урахуванням усіх об'єктивно-суб'єктивних факторів та умов комунікації, що встановлює внутрішню і зовнішню структуру тексту, обумовлює використання та організацію мовних засобів вираження” (цит. за: [Соловьян 1979: 142]).

Р. І. Павіленіс зазначає, що самі по собі мовні вираження не мають значення, їхній зміст визначається лише змістом концептуальних систем продуцента та реципієнта (цит. за: [Залевская 2001: 21]). Г. Г. Москальчук розглядає текст як відкриту неупорядковану систему, упорядкованість якої виникає і підтримується завдяки постійному притоку енергії ззовні, від людини; форма тексту є результатом взаємодії смислороджувальної активності людини та репрезентативної функції мови [Москальчук 2003: 256].

Ю. М. Лотман виказує необхідність дослідження художнього тексту як певним чином організованої вторинної семіотичної комунікативної системи, що забезпечується наявністю мовних знаків, специфічністю набору цих знаків та особливою структурою відношень цих знаків [Лотман 1970: 360].

Слушною є думка Ю. М. Скрєбнева стосовно того, що „функціональна характеристика тексту може бути визначена як його комунікативність – властивість нести певним чином організовану і спрямовану інформацію. Структурна його характеристика зводиться до можливості його членування та лінійності його конститuentів. Семантична характеристика тексту (на протигагу від випадкового набору самостійних речень) полягає в його „когерентності”, тобто зв’язності” (цит. за: [Щербина 1981: 118]).

Реалізацію комунікативно-прагматичного наміру адресанта особливістю варіативного вибору тих чи інших граматико-семантичних мовних засобів компонування формально-структурного, змістово-цілісного, системно-організаційного художньотекстового утворення – викриття парадигматико-глибинних та інформативно-тематичних зв’язків інтерпретаційною діяльністю адресата – дає змогу простежити категорія зв’язності засобами корелятивно-співвіднесеного вияву внутрішньотекстових міжреченневих синтаксичних зв’язків і смислових відношень у межах надфразної єдності.

Актуалізація функційних структурно-граматичних засобів реалізації когезійної зв’язності виявом внутрішньотекстових синтаксичних зв’язків (*ланцюгового* (використання вказівно-замінювальних слів, лексичний повтор елементів, вживання родо-видових понять (гіпонімів), лінійний синонімічний (топікальний) повтор і под.); *паралельного* (синтаксичний (лексичний) паралелізм, співвідношення вищо-часових форм дієслів-присудків, анафоричні та паралельні риторичні питання, неповнота синтаксичних конструкцій і т. ін.); *інтегративного* (сполучники, аналітичні словосполуки і под.) [Загнітко 2001]) встановлює корелятивно-інтегроване співвідношення зі смисловими міжреченневими відношеннями в межах художньотекстової структури.

А. П. Загнітко зазначає, що засобом організації смислових відношень між реченнями у тексті виступають вище зазначені синтаксичні міжреченнєві зв’язки, а найбільше – інтегративно-кумулятивний та коаліційно-імплицитний внутрішньотекстові міжреченнєві зв’язки [Загнітко 2006: 134].

Відповідно до визначених різновидів синтаксичних зв’язків науковець пропонує таку класифікацію типів міжреченневих смислових відношень у межах складного синтаксичного цілого (надфразної єдності): **інформаційні, пояснювально-мотивувальні, аргументаційні та коментувальні, концептуально-парадигматичні, асоціативно-образні** смислові відношення [Загнітко 2001: 485-486].

Інформаційні смислові відношення, корелюючи з *ланцюговим* зв’язком, здебільшого репрезентовані розширенням або поясненням смислу слів опорного речення або останнього загалом, забезпечуючи смислову цілісність текстового утворення: *Aber der lange starkknochige Schneider trat vor, sah sich langsam und ehrlich die Fremden an – und dann verbeugte er sich mit Wucht, daß die Spitzen seines hängenden, roströten Schnurrbartes schaukelten, vor dem kleinen, unansehnlichen Wesen im schmutzfarbigen Mantel. Sie stand, indes ihre Kameraden zusammen flüsterten und lachten, ganz allein; durch die Taschenwände sah man, daß sie Fäuste machte; und ihre weit voneinander entfernten Augen gingen kalt über die wachsende Menge, als prüfte eine Macht die andere* (Mann 2006: 22) (формально-семантичне компонування надфразної єдності забезпечене реалізацією ланцюгового синтаксичного зв’язку: 1) *das Wesen-Sie* (заміна слова середнього роду на позначення загальної назви *das Wesen* препозитивної реченнєвої структури вказівно-замінювальним словом *Sie* жіночого роду постпозитивного речення, що розкриває змістово-комунікативну інтенцію автора протиставити непоказну зовнішність Примадонни її сильному нескоримому характеру та культурній вищості над рештою духовно зубожілого й морально розбещеного люду міста); 2) *Mantel-Taschen* (родове поняття *Mantel* попереднього речення на позначення різновиду одягу в наступному репрезентоване множиною видового поняття *Taschen* на позначення загальної назви у поєднанні з Partizip I *wände* дієслова *wenden*, укладаючи зміст відношення – *ціле-частина* і закладаючи комунікативно-прагматичний смисл ворожого ставлення артистки-співачки до народу-глядача); 3) *Menge-(Fremden-Kameraden)-allein* (наявність у межах поєднаних речень смислово-лексичних антонімів *Menge-allein, Fremden-allein* експлікує глибинно-приховану інформацію – однаковий прояв ворожості Примадонни як до ненависного їй з першої зустрічі натовпу мешканців міста, так і до колег-артистів, по відношенню до яких відчуває свою перевагу та професійну досконалість; реалізація синонімічного повтору словоформ *Fremden-Kameraden* як засобу граматико-семантичного цілісного структурування аналізованої надфразної єдності).

Пояснювально-мотивувальні міжреченнєві відношення, корелюючи з *інтегративно-кумулятивним* та *коаліційно-імплицитним* зв’язками, характеризуються супровідним смисловим відтінком препозитивних або постпозитивних речень, забезпечуючи смислово-тематичну єдність поєднаних речень: *Die Häuser begannen sich wieder zu leeren, von Neugierigen, die noch die Mündler wischten. Alle sammelten sich am Ausgange des Platzes, reckten die Arme nach dem Tor und lärmten mit. Denn immer lauter ward, dort hinten das Gewirr von Lachen und Gekreisch, das Trommeln auf Holz, das Singen...* (Mann 2006: 35) (комунікативно-інтенційно орієнтоване постпозитивне речення, прикріплене до попередніх реченнєвих структур надфразної єдності дійктичним сполучним словом *denn* зі значенням причини і репрезентоване ключовими тематико-інформативними словами *Gewirr von Lachen und Gekreisch, das Trommeln auf Holz, das Singen* на позначення глибинного смислу приїзду трупи артистів до міста і вплив цієї події в майбутньому на канони моральної поведінки мешканців міста,

мотивує причинно-дієвий зміст поєднаних препозитивних речень виявом ланцюгового (заміна слова *Neugierigen* на позначення загальної збірної субстантивованої назви препозитивної реченнєвої структури у постпозитивній вказівно-замінювальним словом *alle*) та паралельного (перелік однакових форм дієслів-присудків *wischten-sammelten-reckten-lärmten* на позначення минулого часу (Präteritum)) синтаксичних зв'язків).

На особливу увагу заслуговує розгляд **концептуально-парадигматичних** смислових відношень, основу яких складає одне з речень складного синтаксичного цілого, що виступає опорним щодо інших, становлячи концепт усього тексту: *Die einsamen Klänge der Höhe; unten das Staunen der Stille: und da ging dort hinten im Sonnenstreif, allein und rasch, eine Frau in Schwarz entlang. Sie war klein und schlank, ging vor Eile ein wenig geneigt; und in dem schwarzen Schleier, den die letzte Sonne durchleuchtete, sah Nello Gennari ein weißes, weißes Profil, dessen Lid gesenkt war und sich nicht hob. Sie langte beim Portal an, stieg zwischen den Löwen hinauf, und schon schwamm vor dem Dunkel, das sie aufnahm, nur noch, kupferrot und besonnt, ihr großer Haarknoten – da wendete sie sich um, ganz um und sah, von oben, die Menschengasse hinab* (Mann 2006: 27) (постпозитивна реченнєва одиниця, прикріплена до попередньої реченнєвої структури виявом ланцюгового зв'язку (*Frau-Sie*) і репрезентована дихотомічно-смисловими відповідно співвіднесеними парами *hinauf-hinab* (*Sie-Menschengasse*), активує комунікативно-прихований намір адресанта піднести духовність, непорочність дівчини-чорниці на вищій щабель порівняно з гріховністю, розбещеністю мешканців міста (попри наявність антонімічного контрасту словоформ *weißes-schwarzen* як характеристик зовнішності дівчини з реалізацією смислу-підтексту – одвічна боротьба добра і зла в душі кожної людини і як наслідок – вбивство дівчиною коханого і власне самогубство в кульмінаційно-сюжетній частині твору) і постає опорно-наскрізною в укладанні концептуально-змістового наповнення аналізованої надфразної єдності і художньотекстового утворення загалом).

Особливий статус належить **асоціативно-образним** смисловим міжреченнєвим відношенням, що передбачають розгортання текстового смислового тла на основі асоціацій, уявлень, що в своїй основі підкріплені асоціативно-цільовими словами, словами-образами, словами-темами, словами-символами тощо: *Von unsichtbaren Dächern stießen braune Falken zu ihm empor; um ihn wehte die Bläue; – und sein inständiger Blick folgte, jenseits der Stadt, im weiten Land einem kleinen Gedränge, einem Häuflein Staub, das dahinschlich. Ein Korn dieses Staubes war die Welt gewesen! Es war Sehnsucht und Haß, Brunst und Erkenntnis, Sünde und Abdankung gewesen* (Mann 2006: 429) (інформативно-смислове поєднання речень у межах надфразної єдності забезпечено виявом ланцюгового синтаксичного зв'язку (родове поняття *Gedränge* препозитивної реченнєвої структури, представлене асоціативно-ключовою словоформою *Häuflein Staub*, у постпозитивних – репрезентовано видовим асоціативно-цільовим поняттям *ein Korn dieses Staubes* і вказівно-замінювальним словом середнього роду *es* на позначення однієї з жінок-співачок з комунікативно-прагматичним наміром автора викрити істинну сутність священика – зневажливо-зверхне ставлення до людей та коханок, які для нього лише горстка пилу (і як результат – порушення ним першої Божої заповіді: „люби ближнього свого”), та ігнорування релігійних вимог церкви – заборона відносин із жінками).

Аргументаційні та коментувальні смислові відношення реалізуються у формі речення, що наслідуює попереднє, як аргумент, пояснення або коментування певних подій, фактів, явищ тощо. Аргументаційні відношення співвідносяться з **інтегративно-кумулятивним** зв'язком, що відтворюється в умовах актуалізації протиставлення: *Er hatte ein Gesicht wie ein Hungernder. Aber ihre Worte gingen aus, wie er kaum anfang, sie zu verschlingen* (Mann 2006: 25) (постпозитивне речення з актуалізацією протиставлення, підкріпленого сполучником *aber*, посилює комунікативно-смислове навантаження препозитивної реченнєвої структури, аргументуючи захоплення Маестро Примадонною, його безмежне бажання дихати її кожним словом і байдужість артистки до почуттів її співрозмовника). Коментувальним смисловим відношенням властиве розширення ємно-інформаційного тла попередньої реченнєвої структури через покликання на неї відповідними засобами ланцюгового міжреченнєвого синтаксичного зв'язку постпозитивного речення, характерних для аналізованого німецькомовного художньотекстового цілого, типу *означеного/неозначеного артикля*: *Der Gastwirt Malandrini bot ihr eins seiner beiden Zimmer an. Der große, beleibte Mann war lautlos, man wußte nicht wie, durch das Gedränge gelangt, lächelte breit und glatt und kannte schon jeden beim Namen* (Mann 2006: 25) або *вказівно-замінювального слова* (*er, sie, es*): *Vor den Sängern lag ein freier Halbkreis. Der Schneider Chiaralunzi durchmaß ihn allein. Er trat vor die Primadonna hin; aber ohne den letzten Schritt zu beenden, halb schwebend, als wollte er ihr seine Gegenwart leicht machen, begann er zu sprechen* (Mann 2006: 31), що відсилають до контексту препозитивного речення, розширюючи його інформативно-смислове тло, коментуючи або пояснюючи наявні дії персонажів, події, явища тощо).

Таким чином, простеження комунікативно значущих та інформативно насичених маркованих мовних одиниць, обраних автором задля сильнішого впливу і забезпечених засобами реалізації категорійної зв'язності виявом корелятивно-інтегрованого співвідношення внутрішньотекстових міжреченнєвих синтаксичних зв'язків та смислових відношень, дає змогу встановити сутнісну природу художньотекстової структури як комунікативно-діалогічної єдності, націленої на інтерпретаційне осягнення реципієнтом тематико-концептуальних, глибинно-підтекстових, прагматико-парадигматичних горизонтально-вертикальних контекстних зв'язків художньотекстового утворення крізь призму його основних ознак – єдність, цілісність, зв'язність. Подальше дослідження вияву комунікативно навантажених та інформативно вагомих корелятивних форм реалізації категорійної зв'язності в різномовних художньотекстових структурах тематико-синхронного

виміру привнеситиме до формування цілісного уявлення про текст як, безумовно, комунікативно спрямовану, смислово-інтегровану та структурно-змістову систему.

Література

- Гальперин 2004: Гальперин, И. Р. Текст как объект лингвистического исследования [Текст] / И. Р. Гальперин. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 144 с.
- Загнітко 2006: Загнітко, А. П. Лінгвістика тексту: Теорія і практикум [Текст] / А. П. Загнітко. – Донецьк: ООО „Юго-Восток” Лтд, 2006. – 289 с.
- Загнітко 2001: Загнітко, А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис [Текст]: монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 662 с.
- Залевская 2001: Залевская, А. А. Текст и его понимание [Текст]: монография / А. А. Залевская. – Тверь: Тверской госуд. ун-т, 2001. – 178 с.
- Лотман 1970: Лотман, Ю. М. Структура художественного текста [Текст] / Ю. М. Лотман. – М.: Искусство, 1970. – 384 с.
- Москальчук 2003: Москальчук, Г. Г. Структура текста как синергетический процесс [Текст] / Г. Г. Москальчук. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 296 с.
- Соловьян 1979: Соловьян, В. А. Единство экстра- и интралингвистического при интерпретации текста [Текст] / В. А. Соловьян // Лингвистика текста: сб. научн. работ. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореца, 1979. – Вып. 141. – С. 138-149.
- Стриженко 1974: Стриженко, А. А. Художественный текст как особая форма коммуникации [Текст] / А. А. Стриженко // Лингвистика текста: матер. научн. конф. – М., 1974. – Ч. II. – С. 81-88.
- Щербина 1981: Щербина, Э. Ф. К вопросам внутренней и внешней структуры текста [Текст] / Э. Ф. Щербина // Текст: структура и семантика: межвуз. сб. науч. трудов. – Пятигорск: ПГПИИЯ, 1981. – С. 70-77.
- Ernst 2002: Ernst, Peter Pragmalinguistik: Grundlagen, Anwendungen, Probleme [Text] / Peter Ernst. – Berlin: New Yourk: de Gruyter, 2002. – 210 p.
- Mann 2006: Mann, H. Die kleine Stadt [Text] / Heinrich Mann. – Frankfurt : Fisher Taschenbuch Verlag, 2006. – 430 S.

Определены и освещены особенности реализации средств выражения формально-семантической категориальной связности во внутренней художественнотекстовой структуре как коммуникативно-информативных ориентиров глубинно-смысловой организации художественнотекстового единства.

Ключевые слова: категория связности, внутритекстовые межпредложенческие синтаксические связи, смысловые отношения, коммуникативная направленность, художественнотекстовая структура.

The peculiarities of the formal and semantic categorical coherence manifestation means in the internal belles-lettres text structure as communicative-informative markers of the sense-thematic belles-lettres text unity formation are distinguished and highlighted.

Keywords: category coherence, intra-textual interlinear syntactic links, sense-informative relations, communicative focus, belles-lettres text structure.

Надійшла до редакції 21 вересня 2010 року.

Анастасія Білозуб

ББК Ш10*50
УДК 81'42:7.038.6

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У ХУДОЖНЬОМУ ПОСТМОДЕРНОМУ ДИСКУРСІ

У статті твори Ю. Іздрика досліджуються у розрізі мовного вияву структурних ознак інтертекстуальності та її різновидів. Автором доведено, що інтертекстуальність є однією з невід'ємних ознак українського постмодернізму та виконує текстотвірну функцію.

Ключові слова: постмодернізм, гіпертекст, інтертекстуальність, цитата, пародія.

Гіпертекст – це та реалія, яка все більше входить у наше життя, стає однією з суттєвих рис постмодерної епохи, змінюючи традиційне уявлення про інформацію, руйнує лінійність та однозначність.

Сукупність специфічних особливостей гіпертексту в презентації, структуруванні й організації доступу до інформації ми називаємо гіпертекстуальністю, основним способом існування якої у друкованому художньому тексті є інтертекстуальність, що забезпечує фрагментарність, нелінійність, незавершеність постмодерного твору. Вивчення структури постмодерних текстів та виявів інтертекстуальності в них є на сьогодні актуальним питанням мовознавства.